HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ירדן. וכן שאר נהרות ותנא זה על יד הירדן היה יושב: **בלסטים מזוין.** ובחזקה נטלה היימנו ומעיקרא ידע ומייאש: **שטף נהר קוריו.** של זה ומצאן אחר: **הרי אלו כו'.** ה"ג **הרי אלו שלו מפני שנתיאשו הבעלים.** דכל שטיפת נהר כקורות עצים ואבנים הבעלים ידעו בה מיד דיש לה קול: **הא סתמא.** הא אם היתה אבידה אחרת שאין לנו לומר שידעו הבעלים לא הויא של מוצאה. קשיא לרבא: **כשיכול להציל.** ולכוותה במציאה אחרת דבר שיש בו סימן דיכול ליתן סימן וליטול מודיעא בה דחייב להחזיר: **אפילו אין מרדפין נמי.** דסמכי אהצלה דלמחר וליומא אחרא ולא מייאשי: **ע"י הדחק.** ואם לא ימהר להציל לא ילילו הלכך אין מרדפין אפקורי אפקריינהו דהא ידעו ולא הילו: **שלא מדעת.** בעלים: **וליקט.** לצורך בעל הבית: **ואם חושש.** בעל הבית ומקפיד על מה שעשה זה: **משום גזל.** שתרם תרומתו בלא רשותו: **לך אצל יפות.** היה לך לילך אצל יפות לתת מהן לכהן: **לא הוה ידע.** אלמא כיון דלכי ידע דיניחא ליה אמרינן מעיקרא נמי ניחא ליה ולענין יאוש נמי כיון דלכי ידע מייאש מעיקרא נמי הוי יאוש: **אמס גם אמס.** כן תרימו גם אתם מהכא נפקא לן שלוחו של אדם כמותו לתרומה שהשליח שתרם תרומתו תרומה. וכיון דשליחות מהכא נפקא לן על כרחך שלוחכם דומיא דאתם בעינן: **אף שלוחכם לדעתכם.** שהבעלים מינוהו שליח: **לבוסתנא.** פרדס: **לא אכל.** דגזל מינהו שהבעלים לא ידעו: **אם נמצאו יפות כו'.** אלמא גלי דעתיה דניחא ליה. ה"ג גלי דעתיה דניחא ליה במה שנתן לנו: **לא אמרו לך אצל יפות.** דהוי גלוי דעת אלא לענין תרומה: **עודהו בטל עליהן.** המעלה פירותיו לגג וילד עליהן בטל: **ושמח.** בטל שילד עליהן: **הרי זה בכי יומן.** והוכשרו לטומאה מעתה ועד עולם: **נגבו.** עד שלא מצאן: **אע"פ ששמח.** עכשיו בטל שילד עליהן:

אינן

מה שנתן נתן. [1] אתיא כר' דאמר בפרק הגוזל [בתרא] (ב"ק דף קיד.) סתם גנב וגזלן הוי יאוש בעלים:

שטף נהר קוריו עציו **ואבניו.** ה"ג אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ול"ל דמיירי ביכול להציל בקל אם רודף בשעת שטיפה דאי לאו הכי הוה כזוטו של יס שאבוד ממנו ומכל אדם ועל זה לא היה אומר הא סתם לא אלא דמיירי ביכול להציל בקל בשעת שטיפה ואפילו אין בהן סימן ולפי שיעבכן עקולי ופשורי ויקחם שם ואפי' יקדמו אחרים ויקחו יחזירום לו לפי שיכר שהוא בעליו לפי שרדף מיד וס"ד דמיירי דאם לא רדף מיד בשעת שטיפה שלא יכול עוד כלל להציל כדמוכח בסיפא לפי שיקחום אחרים כשיעבכום עקולי ופשורי ולא יחזירו לפי שאין בהן סימן וה"פ אם נתיאשו הבעלים דהיינו שהיו שם בשעת שטיפה ולא רדפו ואפילו אומרים שאין מתיאשים אין בכך כלום דודאי הן מתיאשים בלבן הא סתמא שלא היו בעלים בשעת שטיפה ולא נתיאשו עד שידעו הבעלים ששטיפה נהר ואז כבר אינו יכול להציל לפי שאין בו סימן לא דכשמצאן באיסורא אתא לידיה שהבעלים לא ידעו עדיין אלמא יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש ומשני ביכול להציל אפי' אחר שטיפה כגון שיש באבידה סימן שהבעלים אינן מתיאשין כשידעו ופריך אי הכי אימא סיפא ואם היו הבעלים מרדפין כו' מאי אריא מרדפין אפילו היו בעלים שם בשעת שטיפה ולא רדפו נמי יחזיר ומשני ביכול להציל אחר שטיפה ע"י הדחק דאע"פ שיש בו סימן בטורח יכול להציל לפי שיתרחקו הרבה שהנהר מוליכן בחוק ולכך אם היה בשעת שטיפה ואינו מרדף ודאי מתיאש כיון שעתה יכול להציל בלא דוחק ואינו מגיע אבל אין הבעלים בשעת שטיפה יחזיר דכשידעו הבעלים לא יתיאשו ויגיעו על ידי הדחק וא"ת מנלן הא סתמא חייב להחזיר דאמא נתיאשו אתא לאפוקי שהיו שם ורדפו דחייב להחזיר וי"ל דא"כ לא ליתני אם נתיאשו אלא לתני סתמא שטף נהר קוריו עציו ואבניו הרי אלו שלו דפשיטא דלא מיירי בדרפו בשעת שטיפה דהא קתני סיפא דאם היו הבעלים מרדפים חייב ואין להקשות דמאי דייק מסיפא טעמא דמרדפין הא סתמא הרי אלו שלו דלעולם נימא דהוא הדין סתמא דיחזיר ולא נקט מרדפין אלא לאפוקי שהיו הבעלים בשעת שטיפה ולא רדפו וע"י סיפא ידעינן דמיירי באין יכול להציל אבל רש"י דגרס מפני שנתיאשו הבעלים משמע ליפנא דפשיטא ליה דנתיאשו א"כ מריש גופיה מאי לאוכוחי דמיירי באין יכול להציל ולא היה לריך להביא סיפא ותו מנלן דהא סתמא לא דאפילו סתמא נמי מאי מיירי: **הכי** גרסינן ה"ג מסתברא דאי לא שויה שליח ולא גרסינן ותסברא: **אם** יש יפות מהן תרומתו תרומה. דמסתמא גם מתחילה היה דעתו כן וא"ת ונימא דהשתא ודאי ניחא ליה ביפות אבל מתחילה בשעה שתרם אי הוה ידע לא הוה ניחא ליה דאין דרך לתרום מן היפות כדאמרינן לעיל (דף כא.): גבי דבר שיש בו סימן דאפילו לרבא חייב להכריז דאע"ג דהשתא מתיאש אין בכך כלום וי"ל דשאני הכא דכיון דחזינן ביה דניחא ליה דהשתא אמרינן נמי ניחא ליה מעיקרא משום מצוה: **ואם** לאו אין תרומתו תרומה. וא"ת דבפרק אלמנה ניזונית (כתובות דף לט: ושם ד"ה פיחת) אמרינן דסתמיה דבעל הבית הוי אחד מחמשים ואם השליח פיחת י' או הוסיף י' תרומתו תרומה דמאי א"ל בהכי אמדתיך ה"נ נימא הכי וי"ל דהתם הוי כולה שיעור תרומה ויש שתורם כך ויש שתורם כך לכך מצי א"ל כיון שלא פירשת לי בהכי אמדתיך אבל מיפות אין רגילות לתרום ולכך לא היה לו לתרום בשום ענין מהם בלא רשותו: **מר** זוטרא **לא אכל.** וא"ת ואמאי לא אכל האמר רבא פרק הגוזל בתרא (ב"ק דף קיט.) אריסא מדנפשיה קא זבן ויש לומר דהתם שהביא

האריס מביא דמסתמא ממה שהגיע לחלקו מביא אבל הכא שהביא מן הפרדס היה חושש מר זוטרא שמא בשעת חלוקה לא יאמר לבעל הפרדס תעול כנגד מה שנתתי להם ורב אשי לא היה חושש לזה ולכך אכל קודם שבא מרי בר איסק משום דאריס מדנפשיה קא יהיב דאין לומר שהיה סומך שיתרלה מרי בר איסק כשידע דהלכה כאביי ואע"ג דהשתא ניחא ליה מעיקרא לא הוה ניחא ליה:

איסורא

מסורת הש"ס

[1] [ב"ק ט. וש"נ], [2] [תוס' לכתובות פ"ח], [3] [בתוספתא פ"ח], [4] [בתוספתא פ"ח], [5] [תוס' כתובות פ"ח ע"ב], [6] קדושין נב: [תוס' דתרומות פ"ח], [7] [עירובין עח.], [8] [שבת נב: וש"נ], [9] [לקמן עח: קדושין מא:], [10] [תוס' מכשירין פ"ג ע"ב], [11] ס"א למאי דסבירא לן השתא דאייתי בגנב ממש אתיא כו',

תורה אור השלם

1 כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת יְיָ מִכֹּל מַעַשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקָּחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת יְיָ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן:
במדבר יח כח

2 וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זָרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טֻמְּא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח

גליון הש"ם

גמ' דשויה שליח. עיין עירובין דף עח ע"א תוס' ד"ה כלך: **שם** לבוסתנא דמרי בר איסק. עיין יבמות דף כא ע"ב תוס' ד"ה ר"ל:

הגהות הגר"א

[א] גמ' ה"ג מסתברא. נ"ב גירסת הרמב"ם ותסברא והא אתם כו' ור"ל ואמאי צריכין לכלך אצל יפות הא שלוחו כמותו אלא הכ"ע כו' וכל זה לתירוץ דרבא כאן אצל ל"ל לכ"ז דמצוה שאני כמ"ש בקדושין נב ב' ועי' תוס' שם ד"ה אם כו' וא"כ ל"ל כו' ואולי לשיטתייהו שכתבו כאן ד"ה ה"ג כו' ול"ג כו' (ועמ"ש רבינו בינ"ד סי' שנ"ח אנ"ק ע"ו):

מוסף רש"י

אם חושש משום גזל. אם מקפיד בעל הבית על מה שעשה ודומה לו שגזלה, אין תרומתו תרומה. דהשתא ודאי הכי קאמר אם מצאת עוד יפות מאלו הייתי נוטלן (קדושין נב:). **אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה.** דגלי אדעתיה דניחא ליה ואמרינן כמאן דשויא שליח מעיקרא דמי (ערובין עא.). **בין כך ובין כך.** בין שיש יפות בין שאין יפות מהן (שם). **תרגמה רבא אליבא דאביי.** במקום אחר וכשבילו שתהא משנה זו מתורגמת לפי דבריו (שוכה יט.).

עין משפט נר מצוה

טו א מיי' פ"ו מהלכות גזלה ואבידה הל' ל טוש"מ סי' רנט:
טז ב ג ד מיי' פ"ד מהל' תרומות הל' ג:
יז ה מיי' שם הלכה ח:
יח ו (מיי' פי"ב מהל' טומאת אוכלין הלכה ב):

רבינו חננאל

הן ממשמש בהן כל שעה והללו אע"פ שהן בצד שדה קצוצות דמוכחא מילתא דמשדה זו הן כבר נתיאש מהן כמו המעות. וכן תאנה הנוטה לדרך התאנים שהן נופלות ממנה מיד נמאסות לפיכך מתיאש מהן ומותרין משום גזל ופטורין מן המעשר דאינו נשמר ותנן כלל שהוא אוכל ונשמר וגידוליו מן הארץ חייב במעשרות. גנב שנטל מזה ונתן לזה לא גנב הוא שגונב בסתר. אבל האי גנב דקתני גזלן הוא שנוטל בגלוי ותרי גוזני גזלן קתני חד גזלן וחד ליסטים מזויין. ת"ש שטף נהר קוריותיו ונתנן לתוך שדה חבירו אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו מכלל דבסתמא חייב להחזיר ואוקימנא כשבעלין מרדפין אחריהן ויכולין להציל על ידי הדחק. ת"ש כיצד אמרו התורם שלא מדעת תרומתו תרומה וכו' אוקימנא כגון שתרם ובא בעל הפירות ומצאו שתרם ואמר לו למה [לא] היתה תורם מאלו היפות מוכחא מילתא שנתרצה ואסיקנא לא אמרי' כלך אצל יפות רצון בעלים הן במה שנעשה אלא לענין תרומה בלבד משום דמצוה היא וניחא ליה ביפה. אבל בזולתי תרומה לא ואע"פ שאמר לו כלך אצל יפות משום כסיפותא הוא דאמר ליה הכי ואסורין משום גזל. ת"ש עודהו הטל עליהם ושמח הרי הן בכי